

Съкровищница

Трезорът на Регионален исторически музей – Шумен е подреден на колекционен принцип с датировка на експонатите от X в. пр.Хр. до XIX в. Тук могат да се видят уникални по своята стойност и значение артефакти, съставлящи най-ценните колекции на Шуменския музей – нумизматична, сфрагистична, металопластика, накити от благородни метали, оръжие.

Нумизматичната колекция проследява хронологията в развитието на паричните знаци – от тяхната поява, до фабрично изработените монети от XIX в. В началото на експозицията са показани домонетните форми – стрели и делфини, използвани като разменно средство преди появата на монетите. Най-ранните монети са тези на персийския цар Ксеркс (486–465), на западнопонтийските градове Истрия, Апология Понтика, Месамбрия с изображение на емблемата на града. След тетрадрахмите на Вавилония, о-в Родос, Аспендус и Атина е представено монетосеченето от времето на македонските владетели – Филип II, Александър III и техните наследници. Върху монетите се появяват портретни изображения и сюжети с подвизите на владетелите. Монетосеченето на тракийските племена е илюстрирано със сребърни монети от типа „Силен и нимфа“, а това на Одриското царство – с монети на Севт III и Котис. Римски републикански и римски императорски монети обхващат периода II-I в. пр.Хр. –III в. Контролни мерки (екзагии) от два късноантични центъра – Шуменска крепост и крепостта край с. Войвода, представят начина за проверка на теглото на златните монети и развитието на търговията по тези места. От византийското монетосечене интерес представлява солидът на Юстиниан II с появилия се за пръв път образ на Исус Христос. След известно прекъсване това се превръща в канон за всички средновековни монети, като се появяват образите на Богородица, светци и кръстове. Такива са експонираните солиди на Василий I, Константин VII, хистаменоните на Василий II, Роман II, Михаил IV. Особен интерес представлява колективната монетна находка от 51 златни византийски монети (XIII в.), открити при разкопки на Шуменската крепост.

Колекцията „Български средновековни монети“ включва над 150 екземпляра от почти всички български средновековни владетели, осъществили свое собствено монетосечене. Тя започва с началото на българското монетосечене в края на XII в. от цар Теодор Петър (1186-1197). Тук са емисиите на Иван Асен II, Георги I Тертер, Теодор Светослав, Михаил III Шишман, Иван Срацимир, Иван Шишман, претендентите за трона Мичо Асен и Яков Светослав, както и независимите добруджански владетели Йоан Добротица и Йоан Тертер.

В края на експозицията са показани монети на турски султани и западноевропейски номинали, били в обръщение по българските земи по време на османското владичество.

В централните витрини на залата е експонирана колекция златни монети. Сред най-ранните, не само за експозицията, но и за монетосеченето изобщо, е електроновото хемихекте на град Кизик (Мала Азия) – VI-V в. пр.Хр. Следват статерите на македонските владетели Филип I, Александър III, Лизимах, солидите и тремисите на Констанций II, Теодосий II, Марциан, Юстин II, Роман I, Еудоксия, Михаил IV и други византийски владетели. Сред по-новите монети са дукатите на Нидерландия (XVIII в.), Венеция (XIX в.), ескудото на Неапол и Сицилия. Експозицията завършва с най-новите български златни монети сечени след 1944 г. Това са възпоменателни емисии, от които последната е от 2004 г. и е свързана със 125 годишнината на БНБ.

Зала „Съкровищница“ съхранява най-голямата в страната колекция от български и византийски оловни печати. От българските владетелски печати следва да бъдат отбелязани тези на Борис-Михаил, на Симеон I Велики, на Петър I, на Йоан Асен. Единствено в шуменската колекция се съхраняват и 4 уникални бронзови матрици за восъчни отпечатъци.

Две от тях принадлежат на българските царе Петър I и Мичо Асен, третата на административната управа на Шуменската крепост през XIV в., а четвъртата се свързва с каталанския благородник Бернар са Гуардия пребивавал в средновековния Шумен през първата половина на XIV в. Сред византийските императорски печати са показани тези на Юстиниан I, Лъв VI и Александър, Роман I, Василий II, Константин X. Показани са оловни печати на византийската дворцова администрация, на военни длъжностни лица, на такива от провинциалната администрация, църковни служители и др. Интерес представляват и технологични материали съпътстващи процеса на подпечатване и скрепяване на кореспонденцията – оловни ядра, върху които са нанасяни отпечатъците от булотирионите и бронзов калъп за тяхното отливане.

Успоредно с нумизматичния материал са експонирани хронологически, материали от благородни метали и уникати. Показана е част от най-голямата в страната колекция от матрици и щампи, между които известната Гърчиновска матрица (V в. пр.Хр.). Интерес предизвиква колекцията от рядко срещани скулптурни фигурки от VIII–VII в. пр.Хр. Сред изящните образци на античното изкуство е златният накит за конска юзда, открит в тракийска гробница край с. Ивански (IV в. пр.Хр.). Това са 42 апликации, майсторски изработени от двадесет и три каратово злато. Начелникът на юздата завършва с протоме на овен. Повечето апликации имат изображение на крилат лъв. Тук са експонирани още златни медальони, торкви, бронзови статуетки, ситули, сребърни фиали (между които известите в науката фиали от с. Браничево и гр. Върбица IV в. пр.Хр.).

Богата сбирка от златни накити, копчета, коланната гарнитура със златни накрайници от Плиска (IX в), златни находки от Шуменската крепост (XIII–XIV в.) представят Българското средновековие. Особен интерес предизвиква уникалната сребърна коланна гарнитура от с. Велино (VII–VIII в.). Експонирани са и сребърните литургически съдове с позлата (XIII–XIV в.) от Шуменска крепост, които изследователката им сравнява с находки от съкровището от Наги сент Миклош. Тази колективна находка е сред уникалните средновековни съкровища на България и често е част от големите изложби представящи България пред света.

В зала „Съкровищница” е експонирана част от богатата колекция от огнестрелно и хладно оръжие от XVI–XIX в. Показани са източен, западноевропейски и балкански тип. Тук може да се види стилът на изработка на старите майстори – филигран и кавказко сребро. Съхраняваните във фондовете на музея документи доказват, че през посочената епоха в Шумен работят известни майстори-оръжейници.

Трезорът на РИМ – Шумен е един от малкото в българските музеи, който не само съхранява, но и показва на своите гости най-ценното от своите несметни богатства.